

INFORMATIE OVER DE BEHEERVERGOEDING RIETIMPULS 2009 – 2010

Dit informatieblad is opgebouwd in 4 onderdelen:

1. Voorwoord	03
Een algemene introductie over de beheervergoeding.	
2. Provinciale regeling beheervergoeding rietimpuls 2009-2010	04
Een overzicht van de inhoud van de regeling rondom de beheervergoeding.	
3. Wat gaat er veranderen vanaf 2011	09
De situatie vanaf 2011 wordt geschetst.	
5. wat moet u doen en wanneer als u mee wilt doen aan de beheervergoeding rietimpuls?	11
4. Belangrijke bijlages	15
In de bijlages worden de berekeningen en voorwaarden voor de vergoeding uitgelegd.	

Colofon: Deze informatiefolder is opgesteld door de werkgroep rietimpuls. De folder is zorgvuldig opgesteld en geeft een betrouwbaar inzicht in de subsidieregeling. Toch heeft alleen de subsidieregeling zelf rechtskracht. Over eventuele wijzigingen die na 17 december optreden zult u worden geïnformeerd. De subsidieregeling zal na vaststelling op de website van de provincie te raadplegen zijn.

De provincie Overijssel stelt de subsidieregeling vast en is verantwoordelijk voor de inhoud daarvan.

Informatie over de subsidieregeling kunt u krijgen bij uw “contactpersoon” in de werkgroep. Informatie over uw persoonlijke situatie kunt u met ingang van februari krijgen bij de in te stellen “loketten”.

Deelnemende partijen: Ministerie van LNV, Provincie Overijssel, Gemeente Steenwijkerland, Waterschap Reest en Wieden, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vereniging van rietsnijders Weerribben, Vereniging van rietsnijders Wieden.

Datum uitgifte van dit informatieblad: 17 december 2009

VOORWOORD

Wij hoeven u niet te vertellen dat de regeling beheervergoeding rietimpuls 2009 – 2010 een lange voorgeschiedenis heeft. U zelf en uw vertegenwoordigers hebben zich al jaren ingespannen voor een kostendekkende vergoeding voor uw werkzaamheden, die immers ook van groot belang zijn voor natuur en cultuur in uw gebied. Een belangrijke mijlpaal was het rapport “*Met een kluitje in het riet, of...*” in 2008. Alle partijen in het gebied (overheden, rietsnijders en terreinbeherende organisaties) sloten zich aaneen in een samenwerkingsverband en presenteerden zich zo aan de minister. Dat maakte indruk in Den Haag. Er kwam geld beschikbaar voor de jaren 2009 en 2010.

Het maken van een gezamenlijk plan om dat geld op een goede manier te besteden heeft veel inspanning gevraagd. Als regio waren we het eens in juni van dit jaar. En nu is het dan uiteindelijk zover dat we de uitwerking van het plan bekend kunnen maken.

De informatie in deze map gaat verder helemaal over één van de drie onderdelen van het plan: de beheervergoeding. Daarom is het goed om op deze plaats ook kort in te gaan op de samenhang van de drie onderdelen, de ‘*pijlers*’ van het plan.

Doel van het hele plan is om de rietsector én de natuur te behouden voor Noordwest Overijssel door rietsnijders (ook) een bestaan te bieden als natuurbeheerder. Daarvoor zijn 3 zaken nodig:

- Een kostendekkende vergoeding voor de activiteiten (*de pijler beheervergoeding*);
- Bevorderen van de levensvatbaarheid van de rietbedrijven door promotie, versterken van de bedrijfsvoering en samenwerking

(*de pijler ondernemerschap en promotie*),

over deze bevordering wordt begin 2010 gecommuniceerd;

- Zorgen dat de natuur- en landschapswaarden ook echt duurzaam in stand blijven. Dat is alleen mogelijk als aan de natuurdoelen wordt voldaan. Afvoer van groenafval en omzetten daarvan in bruikbare andere materialen of energie is dan voorwaarde (*de pijler biomassa*). Over de pijler biomassa zal begin 2010 worden gecommuniceerd.

Geén van deze drie schakels in de ketting kan worden gemist.

Geen rietsector zonder inkomstenbron, geen inkomstenbron zonder natuur- en landschapsbeheer, geen natuur zonder realiseren van de natuurdoelen en geen realisatie van de natuurdoelen zonder de rietsector als natuurbeheerder. En daarmee is de cirkel rond. Niet een cirkel waarin we elkaar gevangen houden. Wel een cirkel van samenwerking, invloed en resultaat!

U bent een onmisbare schakel. Wij hebben elkaar iets te bieden.

Wij vragen u ook wat: denk mee, werk mee als dat past in uw bedrijfsvoering, bouw mee aan de toekomst.

Wat die toekomst betreft: wij als werkgroep rietimpuls kunnen niet verder kijken dan tot 2011. Over wat er daarna gaat gebeuren kunnen we helaas geen zekerheid bieden. Wat wel zeker is: als we met elkaar deze eerste stap niet zetten missen we zeker de boot.

Namens alle deelnemende partijen,

Werkgroep Rietimpuls

PROVINCIALE REGELING BEHEERVERGOEDING RIETIMPULS 2009 – 2010

In het onderstaande vindt u niet de juridische tekst van de regeling. Die moet nog worden vastgesteld door GS. Wel geven wij zo precies en praktisch mogelijk aan hoe de regeling er uit ziet.

Wie kunnen er mee doen?

Pachters van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten en particuliere eigenaren die grond hebben liggen binnen de ecologische hoofdstructuur.

Toelichting:

Pachters van anderen dan Staatsbosbeheer of natuurmonumenten (zoals de gemeente, het waterschap of Vitens) kunnen niet meedoen. Voor hen is er immers na 2010 ook geen structurele voortzetting mogelijk.

Voor welke werkzaamheden kun je subsidie krijgen uit de rietimpuls?

Voor het door middel van rietlandbeheer in stand houden van de op uw percelen liggende natuurdoelen (“beheertypen”) in de jaren 2009 (met terugwerkende kracht) en 2010.

Toelichting:

De omschrijving is zo gekozen dat het hij betrekking heeft op de werkzaamheden over zowel 2009 als 2010.

Wat zijn de voorwaarden?

Pachters: u tekent een schriftelijke intentieverklaring dat u meewerkt aan een subsidieaanvraag SNL door de eigenaar van de grond die u in pacht hebt;
u overlegt een contract met Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer waarin per perceel het beheertype, conform voorschriften SNL zoals in de bijlagen zijn weergegeven;

Particuliere eigenaren: u tekent een schriftelijke intentieverklaring dat u een subsidieaanvraag SNL indient voor uw eigen grond (voor het beheertype dat op uw grond ligt);
u overlegt een ondertekende verklaring waarin u zich verplicht het beheer te (doen) voeren conform voorschriften SNL zoals in de bijlagen zijn weergegeven;

Allen: een ondertekende verklaring dat de subsidiabele prestatie daadwerkelijk is verricht (2009);
een ondertekende verklaring dat in de periode 2007 t/m 2009 en in de periode 2008 t/m 2010 het aan overheidssubsidies ontvangen of te ontvangen bedrag niet hoger is dan € 200.000,-.

Toelichting:

Als de regeling SNL per 1 januari 2011 nog niet van kracht is of is veranderd ten opzichte van de tekst zoals die hierna is vermeld of wanneer de vergoedingen lager zijn dan de vergoeding uit de rietimpuls is de aanvrager niet gehouden aan zijn intentieverklaring.

Als er ten behoeve van de pachters van SBB per 1 januari 2011 nog geen regeling van kracht is vergelijkbaar met de deze rietimpuls, is de aanvrager niet gehouden aan zijn intentieverklaring.

Wel zijn de aanvragers gehouden in overleg te treden met de subsidieverstrekker en de TBO om gezamenlijk de condities te bepalen waaronder het natuurbeheer zal worden voortgezet. Pachters of eigenaren die nu al deelnemen aan Programma Beheer (SN) of gaan deelnemen aan de regeling beheervergoeding rietimpuls 2009 - 2010 krijgen voorrang bij de aanmelding voor SNL 2011.

Over het goede recht van beheervorschriften

De terreinbeheerders en andere particuliere eigenaren zijn op de lange termijn verantwoordelijk voor het instandhouden van de natuurdoelen. Dat verandert niet als zij de werkzaamheden daarvoor aan “pachters” toevertrouwen. Het is dan ook hun goed recht om aan de onderaannemers bepaalde garanties te vragen dat zij hun werkzaamheden zodanig uitvoeren, dat dit niet leidt tot schade aan de

natuurdoelen.

Terecht wordt geconstateerd dat de voorschriften in de praktijk niet tot problemen hebben geleid en dat rietsnijders hun vak verstaan ook als natuurbeheerders. De te stellen voorschriften zullen dus ook in de toekomst praktisch niet tot problemen leiden. Dat neemt niet weg dat zij als subsidievoorwaarde wel vastgelegd moeten zijn. Ook de provincie, die de subsidie beschikbaar stelt, zal dat van de terreinbeheerders en andere particuliere eigenaren eisen.

Redelijkheid en billijkheid

De voorschriften moeten nodig zijn om het doel te bereiken. Een beheervorschrift mag niet onnodig belemmerend zijn (het doel kan ook op een minder belemmerende manier wordt gehaald).

De voorschriften mogen niet praktisch onmogelijk zijn. Bij verschil van mening is het uiteindelijk aan de rechter om hierover een oordeel te vellen. Tenzij partijen samen overeenkomen geschillen op dit punt voor te leggen aan een onafhankelijke instantie.

Hoe wordt de subsidie berekend en wat zijn de bedragen?

Berekening

1. Uitgangspunt vormen de normkosten SNL behorend bij de verschillende beheertypen.
2. Afgetrokken wordt een normbedrag voor het vervoeren van restproduct naar het depot van de beheerder en/of naar de afnemer (bijv. € 171 voor overjarig rietland/moeras, zie voor de normbedragen voor afvoeren verder de bijlagen);
3. Over de normkosten minus de aftrek voor vervoerskosten van restproduct wordt ingehouden een bedrag van 20% voor de terreinbeheerder als vergoeding;
4. Vervolgens wordt opgeteld een bedrag van € 250 als vaartoeslag voor elke deelnemer;
5. Na deze optellingen en aftrekkingen ontstaat een saldo. 84% van dit saldo is de hoogte van de vergoeding per jaar in de jaren 2009 en 2010.

In formule: de vergoeding bedraagt $84\% \times [(\text{normkosten} - / - \text{afvoer}) \times 80\% + € 250]$

Deze vergoedingen bedragen per ha per jaar:

De subsidie bedraagt per jaar per ha

Voor beheertype N05.01 overjarig rietland (moeras): € 526 per ha

Voor beheertype N 05.02 gemaaid rietland: € 510 per ha

Voor beheertype N 06.01 veenmosrietland en moerasheide:

€ 1331 per ha

Voor beheertype N 06.02 trilveen: € 1550 per ha

Voor beheertype N 10.01 nat soortenrijk grasland (nat schraalland)

€ 1285 per ha

Voor beheertype N10.02 vochtig hooiland € 923 per ha

Voor exacte berekeningen per beheertype verwijzen we u naar bijlage 1.

Toelichting:

De methode van berekenen biedt een balans tussen eenvoud en gedetailleerdheid en sluit aan op het systeem van SNL. De vaartoeslag is vereenvoudigd en geldt voor alle aanvragers. Logistiek is het nog niet mogelijk het restproduct met ingang van 2010 volledig af te voeren naar een depot en te verwerken. Daarom zal ook in 2010 het branden van afval op gemaaid rietland en ribben worden gedoogd.

Rustgebieden zijn nog niet aangewezen en zij zullen ook zeker in 2010 niet tot beperkingen leiden. Wanneer de rustgebieden in het kader van het beheerplan Natura 2000 worden ingevoerd, zullen er ook afspraken worden gemaakt over een passende vergoeding voor eventuele belemmeringen in de bedrijfsvoering. NM en SBB hebben aangegeven dat zij over de jaren 2009 en 2010 afzien van het aandeel van 20% van de normkosten voor de terreinbeheerder. Als er in 2010 geld overblijft, komen zij in aanmerking voor een beheervergoeding voor de percelen die zij in eigen beheer hebben.

Voor de beheersubsidie uit programma beheer (onderdeel SN)

geldt een landelijke belastingvrijstelling. Voor het nieuwe SNL moet deze vrijstelling opnieuw worden aangevraagd. In dat kader zullen we ook deze regeling ' beheervergoeding rietimpuls 2009-2010' meenemen. Volstreekte zekerheid hierover is dus pas in de loop van 2010 te krijgen.

Vervoeren van groenafval

Er worden 3 stappen onderscheiden.

Verzamelen van het afval op de gepachte percelen

Op dit moment wordt het afval uit de “pluspakketten” verzameld op percelen gemaaid rietland of op de ribben. Daar wordt verbranden gedoogd. Deze situatie blijft zo in 2010. Hiervoor wordt geen aanvullende vergoeding verstrekt.

Vervoeren van het afval naar een door de beheerder aange- wezen depot

De terreinbeheerders zullen dit in 2010 nog niet doen. De proef biomassa zal nog moeten uitwijzen hoe dat het beste kan gebeuren. Daarom blijft branden op gemaaid rietland en ribben in 2010 gedoogd. Als rietsnijders zelf hun restprodukt afvoeren naar een centraal depot ontvangen zij daarvoor een extra vergoeding van 50% van de hierboven onder nr.2 genoemde bedragen.

Vervoeren van het afval uit het depot naar de afnemer.

Hiervan zal in 2010 nog nauwelijks sprake zijn. Maar ook hier geldt: als rietsnijders zelf zorgdragen voor verwerking of aflevering bij een afnemer, ontvangen zij daarvoor een extra vergoeding van 100% van de hierboven onder nr.2 genoemde bedragen.

Geen stapeling

Van de bovengenoemde subsidiebedragen worden, om stapeling van subsidies te voorkomen, afgetrokken de subsidiebedragen: die over 2009 en over 2010 worden verkregen ten behoeve van riet-beheer of natuurbeheer (zoals Programma beheer, de reparatieregeling en het onderdeel zomermaaien uit de nationaal parkgelden).

Nationaal-Parkgelden

Deze bestaan uit: zomermaaien, vroege beëindiging, sloten graven, bosrooien en bentepollen steken. De vergoedingen voor bentepollen steken, sloten graven en bosrooien betreffen inrichtingsmaatregelen. De vergoeding hiervoor blijft in 2009 en 2010 bestaan en komt, naast de beheervergoeding, in 2010 ten laste van de rietimpuls. De vergoeding voor vroege beëindiging in de Weerribben loopt in feite vooruit op de aanwijzing van rustgebieden en blijft dan ook van kracht totdat de rustgebieden zijn aangewezen en de extra vergoeding daarvoor is geregeld. Zomermaaien gaat vallen onder de beheervoorschriften (zie in de bijlage) van de beheervergoeding rietimpuls. Als zomermaaien naar het oordeel van de terreinbeheerder schadelijk is voor het instandhouden van de natuurdoelen zal hij in plaats daarvan wintermaaien voorschrijven.

Toelichting:

Vanaf het begin is afgesproken dat we zouden koersen naar een systeem waarin per beheertype de werkzaamheden zouden worden gericht op natuurbeheer, en dat snijders met dezelfde werkzaamheden recht zouden hebben op dezelfde vergoeding. Om dat te bereiken, moeten van de impuls gelden de andere subsidies worden afgetrokken.

(Anders gezegd: de impuls gelden vormen een aanvulling op bestaande subsidies tot aan het hierboven vermelde bedrag).

WAT GAAT ER VERANDEREN VANAF 2011?

Allereerst: Niemand kan op dit moment garanderen:

- Dat de SNL-regeling zoals die in 2011 hoogstwaarschijnlijk van start gaat er precies hetzelfde uitziet als nu. Wij weten niet op welke manier de Europese Unie haar goedkeuring verleent en of de aangekondigde subsidiebedragen (84% van de normkosten) daadwerkelijk gaan gelden;
- Dat er vanaf 2011 in het beheergebied van Staatsbosbeheer een regeling geldt die gelijk of vergelijkbaar is met SNL of met deze impulsregeling. In het kader van deze tijdelijke impuls kunnen wij niet anders dan aannemen dat er vanaf 2011 een structurele doorloop aanwezig zal zijn.

Daarom is in de voorwaarden een ontbindende clausule opgenomen. Wij kunnen u natuurlijk niet houden aan een intentieverklaring, als de situatie nadat u een handtekening hebt gezet verandert. Wel verwachten wij van u dat u bereidt bent tot constructief overleg over de dan ontstane situatie. Dit is al uitgelegd in de toelichting onder het kopje subsidievoorwaarden hierboven.

Wij nemen dus aan dat er met ingang van 2011 zowel voor de Wieden als voor de Weerribben een structurele regeling bestaat gelijk aan of vergelijkbaar met SNL. Als u meedoet aan de impulsregeling hebt u er voor getekend dat u vervolgens ook structureel meedoet aan die nieuwe regeling. Wat verandert er dan voor u ten opzichte van de situatie in 2010?

De **vaarvergoeding** gaat alleen gelden voor degene die om zijn land te bewerken is aangewezen op vervoer over water. De vergoeding stijgt, naar wij nu verwachten, van € 250,- naar een hoger bedrag (vermoedelijk in de buurt van de € 400,- per ha).

De regels voor **vervoer van restproduct** gaan er (iets) anders uitzien. Rietafval van percelen met pluspakketten wordt verzameld op een plek die eigenaar en pachter samen overeenkomen, zodat (indien de pachter zelf niet kan of wil vervoeren naar een depot) de eigenaar daartoe in de gelegenheid wordt gesteld. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is of als de terreinbeheerder geen kans ziet het afval zelf naar het depot te vervoeren, verzamelt de pachter zelf het restafval uit gebieden met pluspakketten naar de ribben of naar gemaaid rietland waar het branden in dat geval wordt gedoogd. Met andere woorden: branden blijft gedoogd worden, tenzij de pachter of eigenaar kans ziet het vervoer zelf te regelen. Ook in deze situatie geldt: wanneer u zelf het groenafval vervoert naar het depot en/of naar verwerker of afnemer hebt u recht op de afvoervergoeding.

Zodra de proef biomassa is afgerond (2012) worden nieuwe afspraken gemaakt. Als vervoer naar depot redelijkerwijs mogelijk is, wordt branden niet meer gedoogd. De kosten van én de vergoeding voor vervoer worden dan afgestemd op de door de partijen verrichte werkzaamheden.

De “nationaal park – regeling”

De vergoeding voor vroege beëindiging in de Weerribben blijft van kracht totdat de rustgebieden worden aangewezen (in het kader van het beheerplan Natura 2000). Zomermaaien wordt meegenomen in de nieuwe regeling voor de Weerribben vanaf 2011. De overige onderdelen komen te vervallen tenzij de terreinbeheerder daartoe afzonderlijke contracten sluit.

Beheertypen en voorwaarden

In het kader van SNL zullen voorschriften en voorwaarden gelden per beheertype. Deze worden genoemd in bijlage 1 samen met de berekening van de vergoeding per beheertype.

WAT MOET U DOEN EN WANNEER ALS U MEE WILT DOEN AAN DE BEHEERVERGOEDING RIETIMPULS?

In de maand **januari** van het jaar 2010 treffen de provincie en de terreinbeherende organisaties alle noodzakelijke voorbereidingen om de subsidieregeling beheervergoeding rietimpuls 2009 – 2010 te kunnen gaan uitvoeren.

De regeling moet uiteraard eerst door de provincie worden vastgesteld. De aanduidingen van de beheertypen in het gebied moeten per perceel worden vastgesteld. Er moeten aanvraagformulieren worden opgesteld. Wij hopen al dat huiswerk eind januari te hebben gedaan.

In de maand **februari** kunt u zelf aan het werk. U kunt een aanvraagformulier opvragen en invullen. Als u daarbij hulp nodig heeft of een antwoord op allerlei vragen, kunt u daarvoor terecht bij enkele “loketten”: waarschijnlijk 1 in de Weerribben en 1 in de Wieden.

De aanvraagtermijn sluit op de laatste dag van februari.

De maand **maart** hebben we nodig om de aanvraagformulieren te verwerken en te beoordelen. Alle aanvragen die op tijd binnen zijn worden in behandeling genomen. Als er méér subsidie wordt gevraagd dan er aan geld beschikbaar is (€ 3 mln) zal de provincie de subsidiebedragen voor alle deelnemers evenredig verlagen. De laatste aanvrager is dus niet slechter af dan de eerste.

Als het gaat zoals we nu verwachten, zullen alle aanvragers vóór 1 april een beschikking hebben ontvangen. De betaling over het jaar 2009 wordt dan gelijk meegenomen. De uitbetaling over het jaar 2010 vindt achteraf plaats (zoals gebruikelijk).

BIJLAGE 1 VERGOEDINGEN EN VOORWAARDEN PER BEHEERTYPE

NO5.01 MOERAS (OVERJARIG RIET)

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 641		€ 641		€ 641		€ 641		€ 641
Afvoeren			€ 171 -		€ 171 -		€ -		€ 171 -		€ -
			€ 470		€ 470		€ 641		€ 470		€ 641
Percentage TBO's	20%	€ 94	€ 376	€ 94	€ 376	€ 128	€ 513	€ -	€ 470	€ -	€ 641
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 862		€ 626		€ 763		€ 720		€ 891
SNL-percentage	84%		€ 724		€ 526		€ 641		€ 605		€ 748

1.1 Algemene beschrijving

Moerassen komen voor op de overgang van zoet water naar land. Het lage deel van Nederland is vrijwel volledig ontstaan als moeras. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de laaggelegen veenen kleigebieden van Nederland. Moeras ontstaat in stilstaand voedselrijk, zoet water achter de duinen, in overstromingsvlakten van rivieren en beken of in kwelgebieden langs de randen van de zandgronden en in beekdalen. De bodems zijn zeer nat, voedselrijk en matig zuur tot neutraal. Typische moerasplanten zijn hoge grassen als riet en rietgras, grote zeggen, biezen en galigaan. Moeras is van groot belang voor vogels, libellen, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als bever, otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Moeras omvat open begroeiingen van riet, lisdodde en biezen in water; rietlanden en rietruigten. Hierin weerspiegelt zich de overgang van water naar land. Aan de waterkant vormen losgeslagen planten drijftillen met waterscheerling, zeggen, galigaan en slangenwortel. Het rietland kan vrij open zijn met poeltjes waarin waterplanten groeien, kruidenrijk met diverse orchideeën en blauwe knoop of mosrijk met blad- en levermossen of al ouder met hoog opgaand riet die geleidelijk overgaan in ruigten met moeraspirea of poelruit. Door de grote stapeling van organisch materiaal in oude rietlanden en ruigten kunnen deze vegetaties (tijdelijk) overgaan in een grasrijke vegetatie. De kruidenrijke of mosrijke fase met vrij open riet kan duiden op een wat lagere voedselrijkdom in combinatie met matig zure omstandigheden. In dit milieu kunnen veenmossen zich vestigen. Een deel van de rietlanden wordt gemaaid, maar niet jaarlijks (overjarig riet). De Nederlandse moerassen zijn vrijwel volledig ontgonnen of verveend; het resterende deel wordt bedreigd door vermessing,

verdroging en verbossing. De grote menselijke invloed is in de laagveenmoerassen te herkennen aan het verveningspatroon, ook de moerassen in de jonge polders staan onder grote menselijke invloed. Voor een goede kwaliteit en duurzame instandhouding is een natuurlijk fluctuerend waterpeil en een goede waterkwaliteit essentieel. Thans is er veelal sprake van gebrek aan nieuwvorming en versnelde successie waardoor extra beheer nodig is om voldoende oppervlak en kwaliteit te behouden. Moeras kan een voorstadium vormen voor Veenmosrietland en moerasheide en uiteindelijk overgaan in Hoogveen. In voedselrijke gebieden kunnen ruigte en bosvorming (afhankelijk van peilregime en aanwezigheid van grote herbivoren en beheer) na verloop van tijd de overhand nemen.

1.2 Afbakening

- Het beheertype moeras omvat verlandingsvegetaties zoals riet- en biezenvegetaties, natte ruigte en grote zeggenvegetaties.
- Moeras kan tot 20% uit open water bestaan en tot 10% uit struweel.
- De gemiddelde grondwaterstand in het najaar zakt maximaal tot 40 cm. onder het maaiveld, behoudens eventuele periodieke droogteperioden.
- In de nattere delen varieert de grondwaterstand tussen 0 en – 20 cm.
- Gebieden waar grootschalige processen voorkomen, vallen onder het natuurtype Grootschalige dynamische natuur.

Voorbeeldgebieden: Zuidlaardermeer, Wieden, Weerribben, Rottige meenthe, Naardermeer, Oostelijke vechtplassen, Botshol en Nieuwkoopse Plassen.

Beheervoorschriften

- Pachter dient zich te houden aan Flora- en faunawet en te werken conform de gedragscode natuurbeheer: na 1-04 (Rood): i.v.m. broedseizoen mogen er geen werkzaamheden meer worden uitgevoerd.
- Onderhoud greppels indien aanwezig.
- Verwijderen bosopslag.
- U moet jaarlijks maximaal een derde van het perceel maaien. U mag maximaal de helft van het perceel maaien als dit nodig is om verbossing tegen te gaan, of als het perceel kleiner is dan 0,75 ha.

NO5.02 GEMAAID RIETLAND

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 589		€ 589		€ 589		€ 589,08		€ 589
Afvoeren			€ 142 -		€ 142 -		€ -		€ 142 -		€ -
			€ 447		€ 447		€ 589		€ 447		€ 589
Percentage TBO's	20%	€ 89	€ 358	€ 89	€ 358	€ 118	€ 471	€ -	€ 447	€ -	€ 589
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 844		€ 608		€ 721		€ 697		€ 839
SNL-perscentage	84%		€ 709		€ 510		€ 606		€ 586		€ 705

1.1 Algemene beschrijving

Gemaaid rietland is rietland dat grotendeels jaarlijks in het winterhalfjaar gemaaid wordt. Het kan gaan om het oogsten van riet, in sommige gebieden een traditie, of om behoud van soorten die afhankelijk zijn van een open structuur. Randen met oud riet, kleine ruigten, struweel en bomen op kaden, zorgen voor broedgelegenheid voor vogels en zijn belangrijk voor andere dieren zoals muizen of salamanders.

Het meeste gemaaide rietland komt voor in laagveengebieden, vaak gezamenlijk met andere moerassen. In mindere mate komt het ook voor op klei. Gemaaid rietland komt voor op natte tot vochtige bodems en staat onder invloed van oppervlaktewater. Belangrijk voor de rietgroei is enige aanvoer van voedingsstoffen via het water om er voor te zorgen dat de bodem niet te zuur wordt. Gemaaid rietland is ontstaan als typisch cultureel exponent van moeras: het riet werd gemaaid en gebonden ten behoeve van dakbedekking of op een andere manier gebruikt. Gemaaid rietland wordt gedomineerd door riet en kan vrij rijk zijn aan mossen of moerasplanten zoals moerasvaren, kamvaren, moeraswalstro, waterzuring, watermunt, grote watereppe, moeraswederik, pluimzegge, echte koekoeksbloem en echte valeriaan. Bij een goede waterkwaliteit zijn de rietlanden soms soortenrijk met rietorchis en zelfs groenknolorchis. De oevers, rietranden en –stroken vormen biotoop voor rietvogels als kleine karekiet en insecten. Gemaaid rietland kan, als de kragge dikker wordt, overgaan naar Veenmosrietland en moerasheide. Zonder maaibeheer en watertoevoer zal gemaaid rietland overgaan naar struweel en bos.

1.2 Afbakening

- Het beheertype gemaaid rietland omvat rietvegetaties die jaarlijks gemaaid worden, waarbij het riet wordt verwijderd.
- Tot 10% van het beheertype kan bestaan uit struweel.

Voorbeeldgebieden: Wieden, Weerribben, Nieuwkoopse Plassen, Vechtplassen, Botshol, Naardermeer en oevers Zwarte Meer.

Beheervoorschriften

- gedragscode natuurbeheer: 1-4 t/m 15-4 (Oranje): alleen maaien op droge percelen omdat in deze percelen geen broedvogels van toepassing zijn.
- Na 15-04 (Rood): i.v.m. broedseizoen mogen er geen werkzaamheden meer worden uitgevoerd
- Onderhoud greppels indien aanwezig
- Verwijderen bosopslag
- 25 % van het riet mag blijven staan als overjarig riet, echter onder de voorwaarde dat er geen bosvorming plaats vindt.

no6.01 VEENMOSRIETLANDEN / MOERASHEIDE

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 2.013		€ 2.013		€ 2.013		€ 2.013		€ 2.013
Afvoeren			€ 345 -		€ 345 -		€ -		€ 345 -		€ -
			€ 1.667		€ 1.667		€ 2.013		€ 1.667		€ 2.013
Percentage TBO's	20%	€ 333	€ 1.334	€ 333	€ 1.334	€ 403	€ 1.610	€ -	€ 1.667	€ -	€ 2.013
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 1.820		€ 1.584		€ 1.860		€ 1.917		€ 2.263
SNL-perscentage	84%		€ 1.529		€ 1.331		€ 1.562		€ 1.611		€ 1.901

1.1 Algemene beschrijving

Veenmosrietland en moerasheide zijn vrij voedselarme moerasty-
pen en komen alleen voor in laagveenmoerassen en veenweidege-
bieden. In veenweidegebieden vormt het veenmosrietland vaak
linten langs sloten. Moerasheide is zowel binnen Nederland als
Europa zeer zeldzaam en kan beschouwd worden als een overgang
naar hoogveen. Veenmosrietland en moerasheide waren niet zeld-
zaam in de oorspronkelijke moerassen, maar zijn door de ontgin-
ning en verving van het laagveengebied vrijwel verdwenen. De
laatste voorbeelden zijn in omvang en kwaliteit afgenomen door
verdroging, vermesting, verzuring en verbossing.

Veenmosrietland bestaat uit een vrij ijle rietlaag en vaak een mo-
slaag, rijk aan veenmossen, ronde zonnedauw, orchideeën en va-
rens. Moerasheide bestaat vooral uit veenmossen, gedeeltelijk gaat
het om soorten die verder alleen in hoogveen voorkomen. Gewone
dophei, verschillende soorten bosbessen en zeggensoorten komen
tussen de veenmossen voor. De vegetatie is laag en zeer open, riet
en andere hoge moerasplanten zijn slechts hier en daar aanwezig.
Veenmosrietland en moerasheide zijn oude verlandingsstadia in de
reeks van open water naar moerasbos. Vanuit jong rietland kan bij
een toenemende dikte meer invloed ontstaan van regenwater,
waardoor veenmosrietland en in een later stadium moerasheide
tot ontwikkeling kan komen. Bij moerasheide is de invloed van
regenwater het grootst. Bij verlanding vanuit brak water kan deze
successie bijzonder snel verlopen.

Veenmosrietland en moerasheide vormen een natuurlijk, laat sta-
dium in de successiereeks. Door de veranderde waterhuishouding
verruigen en verbossen deze oude verlandingsstadia veel sneller

dan onder natuurlijke omstandigheden. Door te maaien wordt dit
proces vertraagd.

1.2 Afbakening

- Het beheertype Veenmosrietland en moerasheide omvat late
stadia in verlandingsvegetaties waarin veenmossen, heides-
oorten en gagel gezamenlijk tenminste 30% van de bedekking
vormen.
- Tot 10% van het beheertype kan bestaan uit ander struweel.
- De gemiddelde grondwaterstand in het najaar zakt maximaal
tot 40 cm. onder het maaiveld, behoudens eventuele periodieke
droogteperioden.
- In de nattere delen liggen de grondwaterstanden tussen 0 en
20 cm.
- Het beheertype komt niet voor in het Heuvellandschap.

Voorbeeldgebieden: Alde Feanen, Wieden, Weerribben, Nieuw-
koopse Plassen, Vechtplassen, Botshol en Wormerveld, Jisperveld,
Oostzanerveld, Westeinderplassen en Ilperveld.

Beheervoorschriften

Voor tenminste 50% van het areaal geldt zomermaaibeheer. De
terreinbeheerders hebben voor een beperkt deel van het areaal al
aangegeven welke percelen in zomermaaibeheer moeten worden
genomen. Het resterende deel mag door de pachter zelf worden
aangewezen. Overigens heeft de pachter de vrijheid om ook de
overige percelen in zomermaaibeheer te nemen. Dit geldt niet als
zomermaaien naar het oordeel van de terreinbeheerder schadelijk

is voor het Instandhouden van de natuurwaarden.

- Het beheer is gericht op het instandhouden en of verbeteren van de botanische waarden. Dit houdt in dat er met zorg gewerkt zal worden en waarbij beschadiging van de zode moet worden voorkomen. Het betekent dat er met aangepaste machines moet worden gewerkt.
- Het volledig afvoeren van het gewas moet aansluitend aan het maai- en ruimwerk van het perceel plaats vinden.
- Maximale stoppelhoogte op niet met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm zijn.
- Op met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm mos van de top laag worden mee gemaaid.
- 97 % van het gemaaide gewas is afgevoerd, hooguit blijven er losse stengels of plantendeel verspreid achter.
- Maximale spoordiepte bij insporing mag ten hoogste 3 cm zijn.
- Greppels indien aanwezig, in stand houden en er mag geen gewas in de greppel achter blijven.
- Verwijderen bosopslag.

Aanvullende voorwaarden wintermaaibeheer

- Maaidata rustgebieden als in beheerplan N 2000.
- Gedragscode natuurbeheer: 15-3 t/m/ 15-4 (Oranje): alleen maaien op droge percelen omdat in deze percelen geen broedvogels van toepassing zijn.
- Na 15-04 (Rood): i.v.m. broedseizoen mogen er geen werkzaamheden meer worden uitgevoerd.

Aanvullende voorwaarden zomermaaibeheer

- Maaien tenminste na 15 juni en voor 1 september waarbij de gedragscode natuurbeheer in acht moet worden genomen.

NO6.02 TRILVEEN

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 2.322		€ 2.322		€ 2.322		€ 2.322		€ 2.322
Afvoeren			€ 328 -		€ 328 -		€ -		€ 328 -		€ -
			€ 1.994		€ 1.994		€ 2.322		€ 1.994		€ 2.322
Percentage TBO's	20%	€ 399	€ 1.595	€ 399	€ 1.595	€ 464	€ 1.857	€ -	€ 1.994	€ -	€ 2.322
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 2.081		€ 1.845		€ 2.107		€ 2.244		€ 2.572
SNL-perscentage	84%		€ 1.748		€ 1.550		€ 1.770		€ 1.885		€ 2.160

1.1 Algemene beschrijving

Trilveen heeft zijn naam te danken aan de slappe bodems die op en neer bewegen als er overheen gelopen wordt. Het zijn 20 tot 70 cm. dikke drijvende kraggen van plantenresten en veen. Het omvat vegetaties van de klasse der kleine zeggen of van de klasse der hoogveenslenken. Trilveen stelt hoge eisen aan de waterkwaliteit en –kwantiteit en komt voor bij matig voedselrijke omstandigheden en stabiele hoge waterstanden. Trilveen kwam oorspronkelijk voor in beekdalen, onder invloed van een sterke toestroom van grondwater en in laagvenen op de overgang van de hoogveenkernen naar moeras. Nu komen de meeste trilvenen voor in het laagveengebied als verlandingsgemeenschap in beschutte wateren zoals petgaten. Trilveen komt plaatselijk voor in beekdalen op kwelrijke plekken. Trilveen wordt gekarakteriseerd door de combinatie van laag blijvende zeggen, mossen en kruiden. Trilveen vormt het leefgebied van planten zoals groenknolorchis, waterdrieblad, moeraskartelblad, ronde zegge, draadzegge, verschillende soorten schorpioenmos, insecten zoals de zilveren maan en vogels als watersnip. In jong Trilveen komen poeltjes voor met waterplanten als plat blaasjeskruid en kranswieren. Bij het dikker worden van de kragge door strooiselophoping neemt de invloed van regenwater toe en kunnen veenmossen zich vestigen. De structuurvariatie; van poeltjes met waterplanten tot de wat hogere veenmosbultjes, zorgt voor veel gradiëntrijke overgangen en verklaart de hoge biodiversiteit van gebieden met trilvenen. Bijzonder soortenrijk zijn ook overgangen van Trilveen naar schrale graslanden op vaste(re) bodem. Het trilveen in de petgaten zal uiteindelijk overgaan in veenmosrietland.

Trilveen is zowel binnen Nederland als binnen Europa zeer zeldzaam en is door ontginning en verving vrijwel verdwenen. De laatste restanten trilveen verliezen nog steeds soorten door verslechtering van de waterkwaliteit en verzuring.

1.2 Afbakening

- Het beheertype trilveen omvat vegetaties, drijvend op water of op een zeer slappe bodem, gedomineerd door lage cypergrassen, slaapmossen, kruiden en ijl, laagblijvend riet.
- De gemiddelde grondwaterstanden liggen tussen 0 en -10 cm.
- Er komen tenminste enkele karakteristieke plantensoorten voor: ronde zegge, draadzegge, waterdrieblad, moeraskartelblad, kleine valeriaan, snavelzegge, holpijp, vleeskleurige orchis, rietorchis, slank wollegras, veenmosorchis, plat blaasjeskruid, klein blaasjeskruid, rood schorpioenmos, groen schorpioenmos, groot veenvedermos, trilveenveenmos.

Voorbeeldgebieden: Wieden, Weerribben, Drentse Aa, Naardermeer, Vechtplassen en Langstraat.

Beheervorschrift

- Op het perceel is zomermaai-beheer van toepassing, tenzij dit naar het voordeel van de terreinbeheerder schadelijk is voor het instandhouden van de natuurdoelen.
- Maaien tenminste na 15 juni en voor 1 september waarbij de gedragscode natuurbeheer in acht moet worden genomen.
- Het beheer is gericht op het instandhouden en of verbeteren van de botanische waarden. Dit houdt in dat er met zorg

gewerkt zal worden en waarbij beschadiging van de zode moet worden voorkomen. Het betekent dat er met aangepaste machines moet worden gewerkt.

- Het volledig afvoeren van het gewas moet aansluitend aan het maai- en ruimwerk van het perceel plaats vinden.
- Maximale stoppelhoogte op niet met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm zijn.
- Op met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm mos van de top laag worden mee gemaaid.
- 97 % van het gemaaide gewas is afgevoerd, hooguit blijven er losse stengels of plantendeel verspreid achter.
- Maximale spoordiepte bij insporing mag ten hoogste 3 cm zijn.
- Greppels indien aanwezig, in stand houden en er mag geen gewas in de greppel achter blijven.
- Verwijderen bosopslag.

N10.01 NAT SCHRAALGRASLAND / TRILVEEN

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 2.036		€ 2.036		€ 2.036		€ 2.036		€ 2.036
Afvoeren			€ 437 -		€ 437 -		€ -		€ 437 -		€ -
			€ 1.599		€ 1.599		€ 2.036		€ 1.599		€ 2.036
Percentage TBO's	20%	€ 320	€ 1.280	€ 399	€ 1.280	€ 464	€ 1.629	€ -	€ 1.599	€ -	€ 2.036
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 1.766		€ 1.530		€ 1.879		€ 1.849		€ 2.286
SNL-perscentage	84%		€ 1.483		€ 1.285		€ 1.579		€ 1.554		€ 1.921

1.1 Algemene beschrijving

Nat schraalland is, net als Vochtig hooiland, zeer oud boerengrasland. Nat schraalland is echter minder productief en de bodem is heel slap. De graslanden zijn daardoor slecht toegankelijk, ze kunnen 's winters onder water staan maar zullen 's zomers oppervlakkig uitdrogen. Door jaarlijks te hooien blijft het voedselarme karakter behouden. De variatie in de graslanden is groot. Blauwgraslanden en kleine zeggenvegetaties worden tot nat schraalland gerekend. Hiermee in mozaiek voorkomende dotterbloemhooilanden en veldrusschraallanden worden ook tot nat schraalland gerekend.

Nat schraalland kwam in het verleden algemeen voor in de grote veengebieden van Friesland, Holland en Utrecht. Uit oude beschrijvingen blijkt dat het ging om een combinatie van blauwgrasland met zeggenvegetaties. Deze blauw getinte graslanden kwamen voor met door pijpenstrootje, moerasstruisgras of echte witbol gedomineerde graslanden. Daarnaast komt nat schraalland voor in beekdalen en op de veengronden tussen binnenuinrand en oude strandwallen. In Oost Nederland komen bijzondere vormen voor in lage slenken van heidevelden die geleidelijk uitlopen in bovenlopen en in droogdalen van de stuwwallen. Ook in de beekdalen van Heuvelland en van Noord Brabant komen, onder invloed van zeer baserijk grondwater, afwijkende en bijzondere vormen voor van nat schraalland. In beekdalen staan nat schraalland vaak onder invloed van toestromend grondwater, in de laagveengebieden gaat het echter om de combinatie van hoge grondwaterstanden, tijdelijke inundaties met gebufferd schoon oppervlaktewater of wat beter gebufferde bodems. Vaak zijn

de bodems matig zuur, maar omdat nat schraalland zeer gevoelig is voor verdere verzuring is de aanwezigheid van bufferstoffen, die verdere verzuring voorkomen, van essentieel belang. De vegetatie is kruiden- en zeggenrijk en vormt overgangen naar rietland, heide of struweel. In de graslanden zijn vaak kleine verschillen in hoogte, in laagten blijft water langer blijft staan op overgangen naar iets drogere gronden kunnen heischrale graslanden en heiden voorkomen. Juist deze gradiënten maken het type zeer soortenrijk. Nat schraalland kan rijk zijn aan zegge (blonde zegge, blauwe zegge, geelgroene zegge, vlozege, tweehuizige zegge), en orchideeën (brede orchis, rietorchis, gevlekte orchis, vleeskleurige orchis, moeraswespenorchis). Karakteristieke dagvlinders zijn zilveren maan en pimperlblauwtje. Een aantal van nat schraalland afhankelijke vlinders is in ons land helaas verdwenen. In overgangen naar kalkmoeras kunnen groenknolorchis, vetblad of parnassia voorkomen. Nat schraalland is door de rijkdom aan zeldzame soorten van groot Europees en nationaal belang. Blauwgraslanden zijn beperkt tot een klein gebied aan de Atlantische kust van Europa. Nat schraalland komt vaak in oude, maar vaak kleine reservaten voor en zijn daarom zeer gevoelig voor ingrepen in de omgeving. Het nat schraalland van de oude strandwallen en het laagveen is vrijwel verdwenen. In een aantal beekdalen is de situatie iets beter door het toestromen van grondwater. Verdroging, verzuring en vermesing zijn de belangrijke bedreigingen voor nat schraalland.

1.2 Afbakening

- Nat schraalland omvat blauwgrasland, kleine zeggen- en kalkmoeras. Dotterbloemhooilanden en veldrusschraallanden in

beekdalen en boezemlanden kunnen ook tot dit type gerekend worden als ze in combinatie met de eerste drie vegetatietypen voorkomen.

- Komen dotterbloemhooiland en veldrusschraalland zonder blauwgrasland, kleine zeggen- of kalkmoeras voor, dan in de draagkracht van de bodem wat minder slecht en worden ze tot vochtig hooiland gerekend.
- De graslanden komen voor op voedselarme, matig zure tot basische bodems die gedurende de winter het waterpeil tenminste op of rond het maaiveld hebben (0-20 cm. beneden maaiveld) en 's zomers slechts oppervlakkig uitdrogen. De bodems zijn vanwege het natte karakter weinig draagkrachtig.
- In Nat schraalland komen tenminste enkele karakteristieke soorten voor: blonde zegge, vlozegge, sterzegge, tweehuisige zegge, knotszegge, blauwe zegge, waterdrieblad, draadrus, melkviooltje, , spaanse ruiter, gevlekte orchis, moeraswespenorchis, klokjesgentiaan, welriekende nachtorchis, klein glidkruid, brede en rietorchis, vleeskleurige orchis, blauwe knoop, moerasstrepzaad, addertong, harlekijn, adderwortel, kleine valeriaan, moeraskartelblad, welriekende nachtorchis, parnassia, vetblad.
- Het beheertype wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

Voorbeeldgebieden: Wijnjeterperschar, Ûnlan fân Jelsma, de Oude riet, Elperstroom, Drentse Aa Lieverense diep, Weerribben, Wieden, Veerslootslanden, Luttenbergerven, Mosbeek, Punthuizen Stelkampsveld, De Bruuk, het Binnenveld, Meeuwen- en Allemanskamp, Laegieskamp, Abbestede, Limmer die, Ronde venen, Langstraat,

Dommeldal, Urkhovense zegge, Merkse en Kathager beemden.

Beheervoorschriften

- Op het perceel is zomermaai-beheer van toepassing, tenzij dit naar oordeel van de terreinbeheerder schadelijk is voor het instandhouden van de natuurdoelen.
- Maaien tenminste na 15 juni en voor 1 september waarbij de gedragscode natuurbeheer in acht moet worden genomen.
- Het beheer is gericht op het instandhouden en of verbeteren van de botanische waarden. Dit houdt in dat er met zorg gewerkt zal worden en waarbij beschadiging van de zode moet worden voorkomen. Het betekent dat er met aangepaste machines moet worden gewerkt.
- Het volledig afvoeren van het gewas moet aansluitend aan het maai- en ruimwerk van het perceel plaats vinden.
- maximale stoppelhoogte op niet met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm zijn.
- Op met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm mos van de top laag worden mee gemaaid.
- 97 % van het gemaaide gewas is afgevoerd, hooguit blijven er losse stengels of plantendeel verspreid achter.
- Maximale spoordiepte bij insporing mag ten hoogste 3 cm zijn
- Greppels indien aanwezig, in stand houden en er mag geen gewas in de greppel achter blijven.
- Verwijderen bosopslag.

N10.02 VOCHTIG HOOILAND

			SNL		IMPULS		IMPULS		IMPULS		IMPULS
			Pachter die niet afvoert		Pachter die niet afvoert		Pachter die wel afvoert		Particulier die niet afvoert		Particulier die wel afvoert
Normbedrag			€ 1.239		€ 1.239		€ 1.239		€ 1.239		€ 1.239
Afvoeren			€ 178 -		€ 178 -		€ -		€ 178 -		€ -
			€ 1.061		€ 1.061		€ 1.239		€ 1.061		€ 1.239
Percentage TBO's	20%	€ 212	€ 849	€ 212	€ 849	€ 248	€ 992	€ -	€ 1.061	€ -	€ 1.239
Vaarvergoeding			€ 486		€ 250		€ 250		€ 250		€ 250
			€ 1.335		€ 1.099		€ 1.242		€ 1.311		€ 1.489
SNL-perscentage	84%		€ 1.121		€ 923		€ 1.043		€ 1.101		€ 1.251

1.1 Algemene beschrijving

Vochtig hooiland is ontstaan door de ontginning van moerassen of natte bossen en door langdurig gebruik als hooiland. Vochtig hooiland komt voor op natte veen- en kleibodems met een redelijke draagkracht. Het gaat om bloemrijke graslanden, vaak geel van ratelaar, gewone roklaver, moerasroklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem.

Vochtighooiland is minder zeggrijk dan nat schraalland. Vochtig hooiland omvat dotterbloem-, kievitsbloem- of pimpernelhooilanden, weidekervelgraslanden, veldrusschraallanden of de wat schralere bovenveengraslanden. Ze zijn nu niet meer interessant voor boeren door hun lage productie en eiwit-arm gewas, maar ze behoorden ooit tot de betere graslanden. Vochtig hooiland wordt jaarlijks tot tweemaal gehooid of en daarnaast begraaasd.

Net als bij natte schraallanden zijn microgradiënten in het vochtgehalte belangrijk. De hooilanden langs de rivieren bijvoorbeeld zijn zeer gradiëntrijk met overgangen naar oeverwallen, rivierduintjes of kommen. In zeekleigebieden wordt het reliëf gevormd door de oorspronkelijke platen en kreken. In vochtig hooiland komen overgangen naar grote zeggenvoetplanten en ruigten met moeraspirea voor. Lokaal kan opslag plaatsvinden van wilgenstruwelen. Deze elementen zijn van belang voor vlinders of struweelvogels. Open landschappen kunnen van belang zijn voor weidevogels. Belangrijke gebieden met vochtig hooiland zijn te vinden in beekdalen, op hoge in cultuur gebrachte kwelders, langs (kleine) rivieren en in het veenweidegebied. Vochtig hooiland langs de rivieren is internationaal belangrijk. Van bijzondere betekenis is wilde kievitsbloem. Een groot deel van de Europese populatie van deze soort komt in

Nederland voor in de oeverlanden van Zwarte water en Overijsselse vecht. Vochtige hooilanden zijn nationaal van belang als leefgebied van o.a. kempvaan, watersnip, zomertaling, paapje, donker pimpernelblauwtje, rode vuurvlieder, moerasprinkhaan, zomprinkhaan, harlekijn, weidekervel, trosdravik, wilde kievitsbloem, brede orchis, fijnstelige, kale, geplooid, slanke en spitslobbige vrouwenmantel, waterkruiskruid, zwartblauwe rapunzel, bosbies en adderwortel. Bovenveengraslanden zijn de laatste voorbeelden van in cultuur gebrachte hoogvenen. Vochtige hooilanden zijn door ontginning, ontwatering en bemesting zeldzaam geworden.

1.2 Afbakening

- Vochtig hooiland omvat hooilanden (zie eerste alinea), al dan niet met nabeweiding. (Zie ook nat schraalland voor de afgrenzing met dit beheertype)
- Vochtig hooiland wordt ofwel vrijwel jaarlijks overstroomd door oppervlaktewater (o.a. langs de rivieren); staat onder invloed van uitredend kwelwater (beekdalen) of is gelegen op een
- veenbodem met een gemiddeld waterpeil van 20-30 cm. onder maaiveld, waarbij het peil in de zomer alleen gedurende korte tijd dieper kan wegzakken.
- Het beheertype wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.
- Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (max. 20 ton per ha per jaar) of bekalking

Voorbeeldgebieden: Leekstermeer, Lieverense diep, Drentse Aa, Westerwoldse a, Bargerveen, Tsjongerdellen, Rottige meenthe, Mep-

peler diep, Zwarte water, Overijsselse vecht bij Zwolle, Scherenwelle, Dinkel, Springendal, Regge, Hackfort, Hagenbeek, De Nederlanden, de Bol, Waal en Burg, Ilperveld, Jipserveld, Oostelijke vechtplassen, Bieschbos, Dijkwater, Zoute haard, Dommelbeemden, De Gement en Moerputten.

- Maximale spoordiepte bij insporing mag ten hoogste 3 cm zijn.
- Greppels indien aanwezig, in stand houden en er mag geen gewas in de greppel achter blijven.
- Verwijderen bosopslag.

Beheervoorschriften

Indien het perceel op de beheertype- of ambitiekaart is aangemerkt als vochtig hooiland, kan een rietlandpachter vrijwillig overschakelen naar zomermaai-beheer

- Maaien tenminste na 15 juni en voor 1 september waarbij de gedragscode natuurbeheer in acht moet worden genomen, tenzij de terreinbeheerder van oordeel is dat zomermaaien de instandhouding van natuurwaarden schaadt.
- Het beheer is gericht op het instandhouden en of verbeteren van de botanische waarden. Dit houdt in dat er met zorg gewerkt zal worden en waarbij beschadiging van de zode moet worden voorkomen. Het betekent dat er met aangepaste machines moet worden gewerkt.
- Het volledig afvoeren van het gewas moet aansluitend aan het maai- en ruimwerk van het perceel plaats vinden.
- Maximale stoppelhoogte op niet met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm zijn.
- Op met mos bedekte terreindelen mag ten hoogste 5 cm mos van de top laag worden mee gemaaid.
- 97 % van het gemaaide gewas is afgevoerd, hooguit blijven er losse stengels of plantendeel verspreid achter.

